

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za vse leto . . . 12.— . . . 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene nagradne se uprava ne vrača.
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se računa po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upravištvu** ulice Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst. Odprta reklama cije so prosto poštnine.

„Edinosti je moč“.

ANDREJ MARIJA

po milosti božji in sv. apostolskega Sedeža škof tržaško-koperski preljubim vernikom združenih teh škofij pozdrav, mir in blagoslov v Gospodu!

Previdnost božja, katera vodi in vlada ves svet, poklicala me je po svojih svetih in nerazumljivih sodbah pred dvema letoma brez vsake moje zasluge in proti mojemu pričakovanju do škofovske časti ter odločila mojemu delovanju škofijo Krško. Ker pa je potem presvetli in prečastiti gospod Janez Nepomuk Glavina, škof tržaško-koperski, vsled neprestanega slabega zdravja sklenil, da po 13letnem svojem apostolskem in modrem vladanju odloži težko breme škofovske službe; hotel je dobrotljivi Bog po visokem odloku Njegovega Veličanstva, našega premilostljivega Cesarja in Kralja Frančiška Josipa I, potrjenem od Njegove Svetosti papeža Leona XIII. v zboru kardinalov dne 25. junija t. l. dvigniti me s stolice Krške ter premestiti na stolico tržaško-kopersko. V letih sem že, pa vendar kakor pokoren sin udajam se i tej volji božji ponavljaje s Samuelom: „*Glej Gospod, tukaj sem*“.

Pri tem pa me muči misel, kako da jaz, tako siromašen, zasedem slavni stolici dveh prastarih Cerkva, na kojih so sedeli možje pobožni in sveti, učeni in polni apostolskega duha. Javno priznavam, da jaz daleč zaostajam za temi slavnimi možmi.

Tolaži me pa pri tem nekoliko misel, da vsemogočni Bog po sveti svoji volji čestokrat izbira slabotne in nezdatne ter jih dviga do velikih časti. Kakor tak predstavljam se vam tudi jaz, bogat samo na letih in poln dobre

volje. — Tolaži me nadalje tudi misel, da prihajam v škofijo, v kateri sem se rodil, kjer imam součencev, tovarišev v duhovniškem stanu in prijateljev, kjer sem skozi 40 let delal v vinogradu Gospodovem. — Tolaži me slednjič misel, da prihajam v mesto Trst, kjer sem izvrševal večidel svojega duhovniškega poklica, kjer je pobožno ljudstvo brez mojih zaslug uvaževalo moje duhovniško delovanje. V mestu Trstu opazil sem bil toliko veselje, ko sem bil posvečen v škofa v starodavni cerkvi sv. Justa, kjer se nahaja ono svetišče žalostne Matere božje, katere podoba se bo kmalu z izvanredno svečanostjo in na radost pobožnega ljudstva kronala s krono, kakor je dovolil slavni kapitelj Vatikanski.

Kedar dandanes koja oseba nastopi javno svojo službo, vpraša se splošno: Kdo je ta človek? koje barve je on? kaj in kako on misli? Tako bi utegnil kdo vprašati tudi o meni: Kaj neki misli ta človek in pod katero zastavo hoče se bojevati? Na taka vprašanja odgovarjam s tem svojim pastirskim listom: Jaz sem katoliški škof, moje misli in moja zastava je križ Jezusov, kakor lepo poje sv. Cerkev na tiho soboto: „Zastave Kralja se vijo, skrivnost Križa sveti se“. Moje mišljenje je vravnano po sv. evangeliju in po naukih sv. Cerkve.

Jezus Kristus, božji Odrašenik, večni Sin večnega Očeta, prišedši zavoljo nas in zavoljo našega odrešenja iz nebes ter prolivši svojo dragoceno Kri za nas, je hotel, da se njegovo kraljestvo milosti in zveličanja razširi po vsem svetu ter da traja do konca sveta. V to svrhu odbral si je On 12 apostolov,

zvestih tovarišev in prič svojega božjega nauka in svojih čudežev. Te apostole je poslal po vsem svetu, kakor je bil i On poslan od Očeta, rekoč: „Kakor je Oče mene poslal, tako pošiljam tudi jaz vas“. „Meni je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji. Pojdite in učite vse narode... učeči jih, da izvršujejo vse, kar sem vam jaz zapovedal. Jaz sem z vami do konca sveta“.

Apostoli, napolnjeni s svetim Duhom, pokorni zapovedi božji, šli so po vsem svetu, kakor je pisano: „Oni pa so šli in učili povsod“ in „po vseh deželah je dospel njihov glas in do konca sveta njihove besede“. Pooblašeni od božjega Učitelja, postavljali in posvečevali so po glavnih mestih, koder so oznanovali sv. evangelij, škofo, katerim so izročevali skrb za nove kristijane. V najnovejši svoji okrožnici z dne 29. junija t. l., v kateri razpravlja o jedinstvi Cerkve, razlaga to veliki papež Leon XIII. po svojem načinu tako-le: „Bilo je tedaj določeno po Previdnosti božji, da učeča oblast, ustanovljena po Jezusu Kristusu, ne prestane s smrtjo apostolov, ampak da ostane na večne čase. Apostoli so posvečevali škofo ter niso samo imenoma določevali one, kateri naj bi jih nasledovali v oznanovanju besede božje, marveč so nalagali tem svojim naslednikom, da naj tudi oni sami pozneje izbirajo sposobne moše, kateri bi isto tako izvrševali službovanja. „Sin moj, piše sv. Pavel Timoteju, utruj se v milosti, katera je v Jezusu Kristusu, in kar si slišal od mene po mnogih pričah to izročuj vernim mozem, ki bodo sposobni tudi druge učiti.“ Kakor je bil torej Jezus poslan od

PODLISTEK.

8

Metuljček.

(Zvršetek.)

Jelica, ki je molčala ves čas, pogledala je pri zadnjih besedah neverno v svoj vis-à-vis.

„To ni mogoče, ni mogoče!“ je govorila kakor v sanjah s tresočima ustnoma... „Konrad ne zna lagati! To ni in ni mogoče.“ — Debeluška pa je hitela v kuhinjo k — sestričini...

Odbila je ena ura... V kuhinji hotela „Pri danici“ je že dokaj časa slonelo starikovo dekle bujnega stasa. Lepo glavo je nagnila nazaj ter zrla otožno pred-se. Zdaj pa zdaj se je prikazala svetla solza med dolgimi svilnatimi trepalnicami.

„Kako sem ga ljubila, ah, kako vroče, brezpogojno ljubila!... A on? Varal me je!... Grdo je lagal!“...

Nov potok solz se jej je ulil po rožnatem licu, tako, da niti zapazila ni pri vratih stoječega — Vesela.

„Pavlina, ljubljena, jedina moja Pavlinka, kaj ti je, čemu jočeš?“

Hotela je zbežati, a bilo je prepozno. Že je stal Vesel pri njej ter pritiskal nje ročico strastno k svojim ustnam.

„Zakaj me pehaš od sebe, dušica?... Moj Bog, kaj ti je? — Govori, srce zlato!... Ne puščaj me v tej strašni negotovosti!“ je prosil Konrad z otožnim glasom ter zrl s slabo prikrito radovednostjo na razjarjeno dekle.

„Lažnjivec!... Tam notri...“ je jokala

nesrečna Pavlina med solzami. Dalje ni mogla govoriti.

„Ah, mislil sem si! Ona tam notri je torej vzrok tvoje obupnosti; oh, kako jo sovražim! — Srce moje, prisegam ti, da te ljubim, jedino le tebe ljubim. Oni sem včasih malo dvoril in sedaj si ta najivka menda domišlja, da jo v resnici ljubim... Dušica, nikar se mi ne huduj! Pametna si, in veš, da nam možkim ugajajo vsa lepa dekleta, vsaka ima za nas kaj mičnega na sebi, a ljubiti, zares z dušo in telesom ljubiti zamoremo le je dno... Ali mi moreš ugovarjati, zlatka?... Onemu otroku pokažem takoj, da so bile moje laskavosti le pusta šala; občutil nisem pri tem nič, prav nič!... Ali mi veruješ, angelj moj?“

Potegnil jej je roke raz obraz ter jej zrl dolgo, dolgo v lepe, žarke, še od obilnih solz vlažne oči.

„Pojdi, pusti me sedaj!“ je spregovorila slednjič.

„Prej ne, da mi odpustiš! Ne, ne, prej ne pojdem od tod!“

Pokleknil je pred njo ter jej z nova strastno poljubljal nje delavno ročico.

„Pojdi, pojdi!... Nekdo prihaja!“ je dejala prestrašena... Sunila ga je lažno od sebe ter stopila na hodnik...

V sobi pa je še vedno sedela Novakova s svojo hčerko. Otožno je zrla Jelica pred-se. Kri jej je zalila obraz, a takoj je zopet smrtno pobledele, ko je vstopil Vesel.

„Jelica, duša moja! vse vem“, je govoril tiho. „Slutil sem, da pride radi te šale med nama

do grdega prepira, a nikdar ne more priti do ločitve... To bi bilo prestrašno, to bi bila za-me smrt; li čuješ: — smrt!... Ali ti nisem dal že nešteto dokazov, da ljubim le tebe? — Milostiva, prisegam vam pri vsem, kar mi je sveto, da je vaša hčerka moja zvezda, moje vse na sveti... Ti najivni ljudje mislijo takoj, da mi obesijo to starikavo punico, ker sem bil parkrat nekoliko preljubeznjiv! Oh, ti filistri!...

Minulo je zopet nekaj ur. Celo gospa Novakova se je utolažila slednjič. O slovesu je Konradu zadovoljna podala roko; Jelica pa je le še plakala, ker se je morala ločiti od ljubljene zaročenca.

„Golobica moja, nikar ne plakaj! Saj se kmalu zopet vidiva in sicer za dalje časa“, je šepetal Vesel ter poljubil slednjič objokani Jeličini obrazek... Domov prišedši je Vesel sedel k pisalni mizi ter napisal sledeči biljet:

Nad vse ljubljena Ivanka!

Jutri popoldan se pripeljem k Tebi; dokazati Ti hočem z nova, kako žarko Te ljubim.

Samo Tvoj zvesti

Konrad.

Ko je zapečatil pisemce in je naslovil na ime učiteljice v sosednji vasi Mirni, snel je klobuk s klina ter korakal počasi proti hotelu „Pri danici“, poluglasno pevaje znano pesmico:

„Devičice, noričice,
Ki fantom vse vrjamate;
Vam bele grade obetajo,
Pa črne koče nimajo.“

Minka K—va.

Boga in apostoli od Jezusa, tako so tudi škofje in vsi nasledniki apostolov poslani od apostolov. Tako je namestil sv. Pavel Timoteja škofa v Efezu, Tita škofa na Kreti; sv. Peter poslal je sv. Mohorja škofa v sosedni nam Oglej. Zato izjavlja tudi sv. Tridentinski cerkveni zbor v svoji 23. seji, da med vsemi cerkvenimi redovi pripadajo škofje kot nasledniki apostolov na poseben način cerkveni hierarhiji (predstojništvu) ter da so (kakor pravi sv. Pavel) od sv. Duha postavljeni, da vladajo Cerkev božjo.

Škofje so nasledniki apostolov v toliko, ker ima vsak škof isti škofovski znak kakor apostoli, znak, katerega nimajo prosti duhovniki. Vsled tega znaka smejo samo oni posvečevati duhovnike, deliti sv. Birmo ter opravljati še druga posebna sveta opravila. Glede na ta znak bili so apostoli enaki sv. Petru, tako so tudi škofje v tem enaki sv. Očetu papežu; niso pa enaki glede zakonodavne oblasti, v kateri so škofje mnogo nižji in podrejeni sv. Očetu.

Tolika, glejte, je škofovska čast, in sv. Ignacij mučenec piše o njej kristijanom v Efezu tako-le: „Kedar družinski oče ali katerikoli gospodar pošlje koga, da vlada njegovo hišo, velja ga sprejeti na isti način, kakor gospodarja samega. Isto tako velja, da se i škofa spoštuje in čisla kakor Jezusa samega“. In v svojem pismu Trulancem: „Ako poslušate škofa kakor Jezusa Kristusa, tedaj vi ne živite več kakor navadni ljudje, ampak živite po Jezusu Kristusu. Pravo je, kakor vi delate, da ničesa ne počnete brez škofa“.

To vzvišeno in sveto čast škofovsko nazivlje sv. Cerkev z raznimi in zelo značilnimi imeni. Že beseda škof znači „nadzornik“ ali „čuvaj“. Škofe imenujejo višje duhovnike; tako n. pr. jih imenuje škof posvečevatelj, ko pri posvečevanju moli: „Dodeli, o Gospod, milost temu služabniku svojemu, katerega si ti izbral za službo višjega duhovnika“. In po pravici imenuje se višji duhovnik, ker škofovsko dostojanstvo je najvišji red v Cerkvi božji.

Imenujejo škofa tudi *angelja*, ker prihaja kot angelj miru; nazivljejo ga slednjič *pastirja*, ker mora on posebno pasti čedo Kristosovo. (Dalje pride.)

Kaj z izdajalci domovine?

(Po knjigi župnika Jemeršiča „Bog i Hrvatska“)
(Zvršetek.)

Okolo nas in med nami je ljudij, naših bratov in naših sester, ki so naši in ki pripadajo k nam, ali se dele od nas in našega naroda in se čisto celó bore proti nam: kaj s takimi? vprašati mi je zopet.

4. V prvo glejmo, da jim mi sami ne damo prilike in povoda k temu. — Odpravimo izmed naroda vse ono, kar jih deli od nas, a storimo vse, kar bi jih utegnilo potegniti k nam ter združiti z nami.

Prizadevajmo si, da povzdignemo narod svoj na ono stopinjo dovršenosti in časti, na koji stoje drugi prosvitljeni narodi. Narodna samozavest, prosveta, ponos in slava so kakor magnet, ki vse vleče k sebi. Prizadevajmo si, da širimo med narodom kolikor le možno dobrih svojstev in kreposti, kakoršne so n. pr. zdravi razum in plemenitost srca, pobožnost in npravstvenost, hrabrost in ponos, telesna in duševna čistost, na kar nas opominja tudi samo sv. pismo. Na drugi strani pa trebimo iz naroda povode grehov in brezbožnost, vsako surovost in divjaštvo. Dokler je narod brezbožen, surov in divji, nikoli ne bode prave koristi od njega.

Med našim narodom vlada še vedno — kakor smo že povdarjali na mnogih mestih — neka suženjska pokornost, potlačenost, strašljivost in plezavost pred drugimi, osobito pred ljudmi viših stanov. Tako podlost je rodila in razširila med našim narodom žalostna struja težke usode in nadlog, ki se že stoletja vlači med nami. Vzbuja jmo torej med našim narodom, med našimi brati in sestrami, plemeniteje poznavanje človeškega dostojanstva in časti, ljubezen do razumne svobode in samostalnosti, in ono dragoceno srčnost, ki sene boji nikogar na sveturazun Bogai

greha! Tako delajmo in na ta način privlečemo k sebi mnogo koje potlačeno srce in iz pojedincev si lahko ustvarimo veliko dušen slovenski narod.

Po nekod v našem narodu se je agneznilo grdo pijančevanje, sosebno žganja... Tudi to ne služi narodu v čast. Kje je razborit in pameten človek, ki bi se hotel družiti s pijanci in razuzdanci?

Mnogi slovenski stariši se ne brigajo za modro vzgojo in pouk svojih otrok. Puščajo jih, da rasejo v neznanju in divjaštvu, ali pa jim že v mladosti ucepljajo v srce koprnenje za tujim in zaničevanje svojega lastnega. Ne zabite: med nepoštene in vetrnjaške ljudi nikdo ne zahaja rad. Vsakdo se obrača od njih in nikdo se noče družiti z bedaki, suroveži, sužnji in sličnimi ljudmi.

Ali če tudi bi bilo vse navedeno res v našem narodu, vendar bi vse to še ni najmanjše ne opravičilo, niti bi zmanjšalo greh onih uskokov, izdajic in neprijateljev; kajti isti kraj vsega tega ne bi smeli zapuščati svojega naroda, ampak nasprotno: dvigati bi ga morali iz mrtvila, da ustane in vzcvete v novo, samostalno in samozavestno življenje. Kristus sam nam je zapustil lep izgled. On ni prešel k slavnim in umetniškim Grkom, niti k silnim in polovici sveta gospodujočim Rimljanom, ampak ostal je v krilu svojega izraelskega, neprosvitljenega in tlaččenega naroda. Če je bil prav majhen Njegov narod, vendar se je ponašal z njim. Mnogi Slovencev naj bi si res zapomnili besede: gorje človeku, po kojem prihaja pohujšanje.

Čuvajmo se, da ne bomo dajali nikomur povoda, da bi se pohujševal nad nami. Vsikdar glejmo na to, da si pridobimo dober glas tudi pri večih narodih, da bodo naša slovenska društva in naši zavodi spoštovani tudi od tujcev. Ne ponižujmo svojega naroda z grehi in malenkostmi, ampak dvigajmo ga v modrosti in kreposti. Vsi delajmo, brez razlike starosti, spola in stanu, skupnimi silami za narodno omiko in srečo, tako, da se ne bomo le sami ponašali se svojim narodom, ampak da nas bodo spoštovali tudi drugi.

Taki so sveti, ki jih daje vzorni pisatelj svojemu narodu ter izreka željo, da bi skoro došli časi, ko ne bode trebalo več pisati in govoriti o takih nevršehosih.

Srečni vi zanamci — tako vsklika — ki se vam ne bode treba sramovati svojega naroda, ampak ki se boste mogli ponašati z vsem narodom in s pojedinim človekom. Povpraševali se boste: ali so res mogli biti kedaj med nami taki odpadniki? In ne boste mogli razumeti teh naših tožeb. Mi vam iz srca želimo te sreče in se že sedaj radujemo z vami. Ne čudite se pa, da smo mi tako malo storili na različnih poljih; kajti vedeti morate, da nam je Previdnost božja odmerila drugo nalogo: da namreč od znotraj budimo narod iz spanja, od zunaj pa ga branimo nevarnosti. Verujte nam, da nas je stalo mnogo skrbi in brige, da smo obvarovali ladijco slovenskega naroda v burji sedanjih časov, da se ni potopila v valovih krivice, in da se ni pogubila za vedno.

A mi se nadejamo za trdno, da Oni, ki gospoduje narodom, potolaži tudi to burjo, ter da privede našo slovensko ladijo do popolne sreče, nezavisnosti, samostalnosti in svobode... Bodita z nama: Bog in Slovenija!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 14. septembra 1896.

Shod kmetovalcev, sklican po stranki krščanskih socialstov, se je vršil minolo nedeljo na Dunaju in se ga je udeležilo 4000 oseb. Shod je otvoril poslanec Steiner, a pozdravil ga je tudi namestnik grof Kielmansegg, zatrdivši, da bode vlada podpirala težnje kmetovalcev. Predlagane resolucije so se vsprejele soglasno. Podžupan dr. Lueger, je govoril o obnovljenju pogodbe z Ogersko in o carinarski in trgovinski pogodbi z Ogersko. Tudi minister poljedelstva, grof Ledebur, je doposlal na shod svojo pozdravno brzojavko z zatrdilom, da bode delal za zboljšanje stanja kmečkega stanu. Shod se je zaključil „živio“-klicem na Njeg. Veličanstvo.

Krečansko vprašanje. Za sedaj je vendar rešeno menda, kajti iz Aten javljajo, da se je raz-

šel revolucionarni odbor v Vamosu (na Kreti) in da je isti to prijavil ljudstvu s posebno okrožnico. Zajedno javljajo, da se je na Kreti razglasil ferman sultanov, obsežajoči koncesije, privoljene Krečanom.

Vendar pa poročila niso prav gotova, da se povrne mir! Iz Aten poročajo namreč, da odnošaji javne varnosti niso še najbolji, ker se še vedno tu pa tam dogajajo krvavi čini. No, vendar izražajo ta poročila nado, da se povrne mir sedaj, po razglasenju sultanovega fermana.

Vse prav; da bi le turška vlada spolnila vse to, kar je razglasila v onem fermanu.

Zaroka italijanskega kraljeviča. Zatrjajo od verodostojne strani, da obred prestopa h katoliški veri princeze Jelene se bode vršil v Kotoru istega dne, ko ista odputuje v Italijo. Obrede izvrši nadškof Milinović.

Princezi Milena in Ana ter princ Mirko so na poti na Reko. Vozijo se na avstrijski jahti „Fantasie“, koja je dal naš cesar na razpolaganje obitelji kneza črnogorskega.

Veselje na zaroki skalilo se je po vesti, došli iz Benetk, da je namreč tam na smrt bolna princeza Olga, hči pokojnega kneza Danila. Na Cetinje se vrše javne molitve za zdravje princeze.

Princ neapeljski se povrne na Cetinje baje med 20. in 22. t. m.

Različne vesti.

Židje, ne dotikajte se katoliške Cerkev! Z vsemi možnimi sredstvi pritiskali so tržaški „liberalci“ na prevz. škofa, da bi odložil cerkveno slavnost, ki je določena na dan 20. septembra povodom kronjanja kipa Žalostne Matere Božje v stolni cerkvi pri sv. Justu. O vzroku temu stremljenju smo govorili že dovolj, torej ni treba, da bi tu omenjali še jedenkrat vseh protiaustrijskih namenov, ki se skrivajo za tem cencanjem po „javnem miru in redu“. Toda vsa binavščina to pot našim „liberalnim“ Židom ni koristila, kajti prevzvišeni škof. mgr. Šterk se ni udal hinavcem, ki so prosili, rotili in se slednjič celó grozili, ampak je odredil, da se ima ta cerkvena slavnost vršiti v stolni cerkvi pri sv. Justu po že prej določenem programu, zaklical je torej: Židje, ne dotikajte se katoliške cerkve! Program omenjeni cerkveni slovesnosti slove:

V sredo dné 16. t. m.: ob 5½ uri pop. kratek uvodni govor. Kip Matere Božje se prenese v slovesni procesiji od oltarja Matere Božje na veliki oltar. Med procesijo bodo peli „Magnificat“. Po dovršenem obredu bodo zvonovi stolne cerkve zvonili pol ure.

V četrtek, dné 17., v petek 18. in v soboto 19. Ob 6. uri zjutraj maša s petjem; ob 10. uri slovesna sv. maša. Ob 5. uri pop. rožni venec, propoved in blagoslov, v soboto (19.) se bode po litanijah pelo „Ave Maria Stella“ (Vse omenjene tri dni bodo zvonili zvonovi stolne cerkve ob 8. uri, o poludne in o solčnem zahodu po ½ ure, dné 19. pa bodo zvonili od 6½ do 7. ure zvonovi vseh cerkvâ tržaških.)

V nedeljo, dné 20. t. m.: Ob 4. uri zjutraj se odpre stolna cerkev; ob 5. uri prične darovanje sv. maš. Ob 7. uri sv. maša s petjem in izloženjem Najsvetejšega. Ob 9. uri slavnostno kronanje kipa „Tedeum“ in zatem pontifikalna maša. — Ob 3. uri pop. Rožni venec, večernice in propoved, potem procesija s kipom Matere Božje.

Od 21. do 26. t. m.: Ob 6. uri sv. maša s petjem, ob 10. velika maša, ob 5. uri pop. Rožni venec, večernice, propoved in blagoslov.

Slednjič v nedeljo dné 27. t. m.: ob 6. uri sv. maša s petjem, ob 10. velika maša, ob 4. uri pop. Rožni venec, večernice, blagoslov in Tedeum. Zatem se kip Matere Božje prenese v procesiji od velikega oltarja na obični svoj oltar.

Grof Badeni v Istri. Iz Dekani nam poročajo: Tudi mi smo pozdravili njegovo ekscelenco grofa Badenija, da dokažemo visokemu gostu in vsemu svetu, da tu v Istri biva krepak in zaveden slovenski rod. Pričakovali smo njegovo ekscelenco na rižanskem mostu. Vsprejem je bil sijajen. Zbralo se nas je nad 350. s tremi slovenskimi zastavami in z godbo. Na čelu so nam bili občinski odborniki, gg. nadučitelj Kuret in Bitenc, ter odbor čitalnice. Grof Badeni se je pripeljal do rižanskega mosta točno ob 8. uri 20 min. Ko se je približal

voz, je godba zasvirala cesarsko himno, a ljudstvo je klicalo gromoviti „živio“. Zgodilo se je, čemur se nismo nadejali: visoki gospod je zaukazal, da naj se voz ustavi. Njeg. ekscelenca je stopil iz voza. Na to se je postavil pred-enj g. nadučitelj Kuret ter je tako-le spregovoril jasnim in čistim glasom:

„Ekscelenca! V ime prostrane občine dekan-ske vas pozdravljamo iskreno in kličemo Vaši eks-celenci iz dna duše: Bodite nam dobro došli v naši predragi, a tužni, slovanski Istri! V Vas, kakor prvega svetovalca krone, stavljamo svoje nade, da pripomorete do zboljšanja našega narodno-gospodarskega položaja. Iz dna srca kli-čem Vam torej: Živio, živio, živio!“ Med govorom je stopil na stran govornika preblagorodni gospod, okrajni glavar koperski, ki je prevel njegovi eks-celenci besede govornikove na nemški jezik. Gosp. ministerski predsednik je bil vidno prijetno izne-nadjen na tem pozdravu ter je jel govornika iz-praševati smehljajočim licem: Vi ste? — „Nadu-čitelj v Dekaniji“. — Kakšna je šola v Dekaniji? — „Šola je slovenska in dvorazredna, ekscelenca“. — Koliko otrok imate? — „Ekscelenca, 230.“ — Pa smo dva razreda?! — „Da, ekscelenca!“ — Kakšno je poslopje? — „Poslopje je precejšnje, da si bi si želeli boljšega, ekscelenca.“ — Kdo pa so ti gospodje? — „Tu je gosp. občinski svetnik Grizon, drugi pa so občinski odborniki, ostali pa posestniki.“ — Kje pa je g. župan? — „Ekscel-enca, gospod nadžupan je v Poreču, kamor je bil poklican brzojavno.“ — Zatem je vskliknil gosp. grof: Zahvaljnjem se Vam, z Bogom!

Priklonivši se in vojaškim pozdravom sel je njegova ekscelenca zopet na voz. Godba je zasvi-rala cesarsko himno in zopet so zaorili živio-klice! V našo veliko radost se je visoki gost ozrl še parkrat in nas pozdravljal z roko. Ljudstvo je bilo vzradoščeno, videče, kako ljupeznjiv in prijazen je prvi naš minister. Dolgo smo stali še na mostu ter vsklikali gromoviti „živio“, dokler nam ni izginil voz izpred oči. Veselo razgovarjajoči se in ob svi-ranju godbe vračali smo se v vas, veseli, da smo izvršili svojo narodno dolžnost, kolikor je bilo le mogoče v taki naglici.

Iz Doline pa nam pišejo v popolnjenje že pri-javljenega dopisa: Naše ljudstvo se je jelo zbirati v Žavljah že ob 7. uri zjutraj. Iz Milj ni bilo tu nikogar. Na slavaloku, ki smo ga priredili čez noč, je bil napis: „Na zdar!“ Ministerskemu predse-dniku naproti sta se pripeljala iz Kopra okr. glavar in asesor Gambini. A pomenljivo in značilno je, da sta ta dva gospoda hitro zdrsnila mimo čaka-joče množice, ter čakala par streljajev pred nami. Ko se je pripeljal grof Badeni, poseli so v vozove. V prvem sta se vozila okrajni glavar in Gambini, v drugem min. predsednik grof Badeni in namest-nik Rinaldini, v tretjem pa župan tržaški in višji poštni ravnatelj Pokorny. V diru so se peljali na-prej, ne da bi se zmenili za naše ljudstvo. Ljudstvo je bilo užaljeno, ker je sodilo, da je bil na tem kriv — prvi voz. Torej ob meji, na vratih Istre, ob ustupu v pokrajino se ni ustavil prvi voz, pač se je lepo stavil — a ravno to je posebno značilno — pri orehu, kjer je poleg naših ljudij pričakovalo kakih 40 miljskih Lahov. Ko se je ustavil prvi voz, ustavili so se seveda tudi drugi. Tu je gosp. glavar najprvo predstavil miljskega Vallona, ki je grofa Badenija pozdravil v italijanščini. Na željo grofa Badenija je moral Vallon v nemščini nada-ljevati svoj govor, kar je Milovce jako jesilo. Torej deželnega poslanca Kompareta je g. glavar pred-stavil še le za Vallonom. Mi menimo, da ni bilo prav tako.

O vsprejemu je bil navzoč tudi gosp. župnik Notar iz Plavij z večimi svojimi župljani.

Iz Pazina doznajemo, da se je zbralo na tisoče ljudi iz vse okolice, ko je minole nedelje popoldne dospel tja gospod grof Badeni. V nje-govem spremstvu stabila tudi poslanec Spinčić, in dr. Stanger. Kakor veleznačilno bodi povdarjeno, da je v Pazinu celó „Mattinovo“ poročevalce — ki je sicer tr-dovratno gluha za take klice — čul živio-klice. Po tem sodimo, da je moralo naše ljudstvo nastopiti prav impozantno. Tudi na postajah med Pazinom in Herpeljami je bilo zbranega našega ljudstva, ki je pozdravljalo ministerskega predsednika.

Dospevši v Divačo je zatrdil njegova eksce-lenca, da ostavlja Primorsko z najboljšimi utisi.

Iz Pazina pričakujemo seveda podrobnejšega oročila.

A čujte, primite se za glavo in strmite: po-ročevalce našega „Mattina“ je čul v Divači same živio-klice, ko se je odpeljal grof Badeni. No, to je res senzacionalen dogodek. Ali je to morda po-sledica elementarno silo pojavivših se resničnih odnošajev?! Kdo bi hotel ugibati o tem? Zabe-ležiti pa treba to vsakako.

Sedaj bi pa vendar radi vedeli — resnico.

O vsprejemu grofa Badenija na tržaškem kolo-dvoru je čula naša „Triester Zeitung“ same eviva-klice; „Mattino“ je čul le vsklikanje, in ni razločil nikakih eviva-in-živio-klicev; „Piccolo“ je prav dobro razločil klicih „petdeset Slovencev“, ki so kričali „živio“; slednjič zatirajo pametni in po-šteni ljudje, da je bilo čuti malone same živio-klice! Kje je resnica? Sedaj pa bi res radi ve-deli, ali je bilo kaj Slovencev na kolodvoru ali jih ni bilo?! Vprašanje je zamotano tem bolj, ker niti oba oficijozna glasila nista jednacega menenja!

Italijanska demonstracija na 20. septembra.

Tukajšnje „liberalno“ trobilo „liberalnih“ krivosih gospodarjev tržaških je razglasilo, da se je osnoval v Trstu poseben odbor iz členov odstopivšega od-bora „Associazione Progresista“ in nekaterih ob-činskih svetovalcev, v ta namen, da se dné 20. septembra na dan zgodovinske obletnice osvoboditve Rima in končanja posvetne vlade pa-pežev, priredi ljudski shod v kojem gledališču tržaškem. Na tem shodu bodeta menda govorila dva znana govornika iz našega mestnega sveta.

Tako trobilo „Il Piccolo“. Radi verujemo, da izvestni gospodi vzklipe srce za „XX. settem-bre“; toda najjednostavnije sredstvo za dostojno praznovanje tega „narodnega praznika“ bilo bi po našem mnenju to, da dotični gospodje odpotnejo dné 20. septembra — v Italijo. Tam jih ne bo-de nihče nadlegoval zaradi proslavljanja „XX. set-tembre“. Tu v Trstu se pa tudi ne bomo jokali, ako se dotični gospodje ne vrnejo več, in če so prav „consiglieri municipali“.

Imenovanje na policiji. Policijski komisar Atilij Dolzani, dodeljen policijskemu oddelku v Miljah, je dobil službo višega policijskega komisara na Reki.

Italijansko vseučilišče v — Inomestu. Vče-rajšnji „Mattino“ je objavil senačno vest, da je vprašanje o laškem vseučilišču stopilo v nov šta-dij. V naučnem ministerstvu da zaresno studirajo to vprašanje in minister Gautsch da je pri volji vstreči tej želji Italijanov, toda ne v Trstu, ampak v — Inomestu.

Odgovornost na tej vesti prepustimo seveda tovarišu „Mattinu“. Ne da bi bili zavidni Itali-janom na tej pridobitvi, vendar pa ne moremo prikriti svojega začudenja, da se visokemu nau-čnemu ministerstvu bolj mudi z manje potrebnimi in dragimi vseučilišči, nego pa z bolj potreb-nimi in manje dragimi ljudskimi šolami. Saj pametni ljudje pričenjajo zidati hiše — pri tleh. Tako bi morala tudi naša država najprvo skrbeti za to, da zadovolji vsem narodnostim na polju ljudskega šolstva in potem še le naj bi svobodno gradila vseučilišča, kjer se pokaže potreba za to. Ali pa uplija morda okolnost, da so Italijani tisti, ki zahtevajo vseučilišče, dočim so le si-ro-mašni tržaški Slovenci oni, ki še nimajo slovenskih ljudskih šol?! Ne, pravna država, država XIX. stoletja, ne bi smela poznati takih razlik. Zato pa se obračamo vnovič — kolikokrat že?! — do g. ministra Gautscha, naj reši razna šolska vprašanja lepo po naravnem redu!

Za one, ki so v črni vojski. Mestni magistrat pozivlja vse v tržaški občini bivajoče črnovojne, da se naslednje dni in v naslednjem redu osebno prijavijo komisiji, ki bode uradovala od 9. ure predp. do 2 pop. v bivši policijski vojašnici (Via Madonna del Mare). I. Oni, ki so pristojni v Trst: dné 9. oktobra početnice A—D, dné 10. okt. E—H, dné 11. J—M, dné 12. N—R, dné 13. S in Š in 14. T—Ž.

II. Oni, ki so pristojni v druge občine: Dnó 15. oktobra početnice A—D, dné 16. E—H, dné 17. I—M, dna 18. N—R, dné 19. S in Š in dné 20. T—Ž. — Oni v Trst pristojni črnovojniki, ki bili zaprečeni priti omenjene dni, imajo se prijaviti dné 21. in 22.; oni iz drugih občin pa 23. in 24.

Vpisovanje gojencev pri „Tržaškem Sokolu“ se bode vršilo dne 17., 18. in 19. t. m. v dru-štveni telovadnici (na vogalu ulice Amalia in

Farneto) od 5. do 6. ure popol. Dne 20., t. j. v nedeljo pa od 11. ure predp. do 1. pop.

Slovenske stariše opozarjamo, da se letos odpre nov tečaj za otroke, stare od 5 do 7 let. S tem bode torej vstreženo od mnogih strani izraženi želji. Telovadba je, to znamo vsi, koristna razvoju telesa in zatorej priporočamo slovenskim starišem, da pošljejo svoje otroke v kolikor možno velikem številu k „Sokolu“ na telovadbo.

Vaje za otroke prične dne 2. t. m. Zajedno pozivljamo prvi ženski oddelek, da začne zahajati k vajah v četrtek, to je 17. t. m. od 7½. do 9½. ure zvečer. — Za gojence, ki so že telovadili, prične pouk dne 16. t. m. in se bode vršil vsako sredo in soboto od 4. do 6. ure popoldne.

Razvrstitev vseh telovadbenih ur prijavimo pravočasno.

Iz Tomaja nam pišejo: Že zopet mi je poro-čati o dogodku, veselem za našo občino. V ne-deljo dne 6. septembra nas je počastilo svojim obiskom rojansko pevsko društvo „Zarja“. Izlet-niki so dospeli ob 4. uri popoldne. Pričakovala sta jih župan in vaški načelnik ter mnogo ljud-stva. Po kratkem pozdravu in odzdravu smo se podali v lepo prirejene prostore gostilne Škrleve. Po kratkem odmoru začela se je jako animirana zabava petjem, deklamacijama in gledališko igro. Ljudstva se je bilo nabralo ogromno. Petje je bilo divno in naši Tomajci so se zopet lahko uverili, koliko premoreta resna volja in veselje do delo-vanja. Tudi deklamaciji sti napravili lep utis na občinstvo, igra pa je še posebno zadovoljila. Igrali so rojanski diletantje. Potem je sledila cela vrsta lepih govorov. V prvi vrsti treba omenjati govora prečastitega gosp. dekana, ki je prelepimi besedami pozdravil izletnike, potem opetovanih govo-rov predsednika društva „Zarja“, gosp. Josipa Katalana, načelnika, gosp. Černeta itd. itd.

Ta dan nam ostane v neizbrisnem spominu; dolgo se bomo še spominjali milih zvokov lepe slovenske pesmi in pa utisa, ki so ga napravili lepi govori.

Hvala, vam, dragi Rojančani, da ste se svo-jim obiskom utrdili temelj novi dobi, dobi živahne-jega gibanja v naši občini. Niste se ustrašili ni poti ni stroškov, da ste prišli vzbujati tudi nas, vi, ki se svojo pesmijo vihtite najizdatneje orožje proti navalu italianissimov.

Hvala posebno še gosp. predsedniku Kata-lanu in gosp. pevovodji; hvala vsem, ki so izleteli v Tomaj!

Vam pa, dragi rojaki tomajski, še jedno besedico. Pregovor pravi, da brez dela ni jela. To velja tudi za nas: delati moramo, ako hočemo imeti vspehov. Potrudimo se tudi mi, ne plašimo se dela, da bomo kdaj mogli reči samozvestno: delali smo, pa ne zastoj!

Iz Sežane nam pišejo: V Danah je bil dne 6. t. m. požar. Naši gasilci so ravno imeli vaje, ko je zvon naznanil ogenj v bližnji vasi. Služé svoji nalogi, podali so se na lice mesta bliskovo hitro-stjo ter rešili pepelu, kolikor je bilo mogoče. Po-žrtvovalnost, vodstvo in disciplina je bila izborna, zato je želo gasilno društvo občo pohvalo in pri-znanje.

Javno klanje bikov. Na Španjskem prištevajo kakor znano, „dirke bikov“ narodnim slavnostim. Toda zares surovih čutil mora biti ljudstvo, ki velikim navdušenjem in veseljem gleda tako javno mesarenje živalij in — ljudij! Evo tu jeden vzgled! Dnó 8. t. m. bila je v Bajonu „dirka bikov“. Na tej „dirki“ so zaklali šest bikov, a 5 konjem so so biki razparali trebue. Dve osebi, kojih opravilo je dražiti bike, bili ste ranjeni. A uprav tragičen je bil zvršetek „dirke“. Zadnji, že zaklani bik je rohnol v svoji krvi na tleh. Občinstvo je jelo od-hajati iz arene. Bik, žrtva človeške krutosti, dvig-nol je v tem trenutku zadnjikrat mogočno svojo glavo. Jeden rog se je zadel mimoidečega dečka v trebuh. Par minut pozneje je deček umrl. — In take stvari imenujo Španjci koncem XIX. veka „ljudske veselice“!

Zgodnja in huda zima. Iz Pariza poročajo: Vsako poletje prebije na južnem Francozkem na stotine in stotine ptičev Flamingov. Ti originalni gostje iz daljnega Juga ostanejo na Francozkem običajno do konca septembra meseca. Letos pa so se vrnili v Afriko tri tedne prej. Iz tega sklepajo ljudje, da letos zima prične zgodaj in da bode nenavadno kruta.

